

การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการ
ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9
จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY IN EARLY INTERVENTION
OF SPECIAL EDUCATION CENTER REGION 9 KHONKAEN

วารภรณ์ รัตนากิต

Waraphorn Rattanakit

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration Branch Education Faculty Bangkokthonburi University

E-mail: Palm29802@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ (2) เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของการใช้ กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากร ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 123 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเทียบตารางเครจซ์และมอร์แกน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การเป็นผู้นำร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และ (2) เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม, การศึกษาพิเศษ

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the current situation use of the professional learning community in early intervention of Special Education Center Region 9 KhonKaen; and (2) to compare the practice level of using the professional learning community process in early intervention of Special Education Center Region 9 KhonKaen, classified by educational level and working experiences.

This research was a survey study. The population of the study was 176 people who working in Special Education Center Region 9 KhonKaen. The sample consisted of 123 people. The sample size was determined by Krejcie & Morgan Table and obtained by proportional stratified random sampling technique. The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and hypothesis testing by independent t-test.

The research showed the following results: (1) level of using the professional learning community process in early intervention of Special Education Center Region 9 KhonKaen, the overall performance level revealed to be average to high and when considering each aspect, it was found that The aspect with the highest average was individual learning management, followed by shared leadership and teamwork was the least; and (2) comparison of the practice level of using the professional learning community process in early intervention of Special Education Center Region 9 KhonKaen, classified by educational level and working experiences are significantly in overall at .05 statistical significance.

Keywords: Professional learning community process, early intervention services, special education

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ ประเทศใดที่ประชากรมีความรู้และการศึกษาดี ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้นมีการพัฒนาต่อไปด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหลายประเทศในโลกได้ใช้การศึกษาเป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนา (ชินวา สุตตา, 2558) รวมไปถึงการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2517 “งานช่วยเหลือคนพิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้อยากพิการ และอยากช่วยตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถปฏิบัติงานอะไรเพื่อชีวิต และเศรษฐกิจของครอบครัว จะก่อให้เกิดสิ่งทีหนักในครอบครัว หนักแก่สังคม ฉะนั้นเป้าหมายที่จะทำก็คือช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ เพื่อที่จะทำให้เขาสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม” (มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย, 2560)

ดังนั้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นการช่วยเหลือคนพิการให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักยภาพถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ปัจจุบันคนพิการในประเทศต่างๆทั่วโลกได้รับการส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและสังคม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีบทบาทในสังคม (สุจินต์ สว่างศรี, 2557) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนดสิทธิ ความเสมอภาคของคนพิการ

ไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตรา เช่น มาตรา 71 ที่บัญญัติว่ารัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว รวมถึงมาตรา 27 ที่บัญญัติว่า มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 54 สรุปความสำคัญไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้เด็กพิการได้รับสิทธิ ความเสมอภาค และโอกาสทางการศึกษาที่สมควรได้รับและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ราชกิจจานุเบกษา, 2560) เมื่อการศึกษาและการพัฒนาคนพิการให้มีศักยภาพ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนพิการทุกคน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้คนพิการได้รับโอกาสและสิทธิทางการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปด้วยการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการหรือทุพพลภาพ และมุ่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ได้คุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษาพิเศษจะต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยจัดให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและความสามารถของเด็ก (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) โดยการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กทั่วไปทั้งในด้านวิธีการสอน กระบวนการ เนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น เพราะการศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เนื่องจากเด็กพิการมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาพิเศษจึงควรสนองความต้องการและความสามารถตั้งแต่กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ (Early Intervention: EI) เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (พวงมณี ชัยเสรี, 2555) การดำเนินการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลและประวัติของเด็กพิการ การคัดกรอง การประเมินความสามารถขั้นพื้นฐานของเด็กพิการ การเยี่ยมบ้าน การอบรมผู้ปกครองการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Individualized Family Service Plan: IFSP) การจัดทำสื่อ การจัดทำเครื่องมือการวัดผล การให้บริการที่เหมาะสม การวัดประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนคนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษ การส่งต่อเด็กพิการไปยังสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามพื้นฐานความสามารถของเด็ก และความพร้อมของครอบครัว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นการลดผลกระทบจากความพิการและป้องกันความพิการหรือปัญหาอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง อันเนื่องมาจากความพิการนั้น (สมพร หวานเสร็จ, 2543; นระงษ์ ชาวเพชร, 2553) หรือกล่าวได้ว่ากระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) เป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการ

ประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือหรือแรกพบความพิการ มีขั้นตอนคือ 1) การรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 2) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 3) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4) การจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวหรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 5) การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 6) การประเมิน ความก้าวหน้า รวมถึงการส่งต่อ และ 7) การนิเทศ ติดตามประเมินผล (สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ, 2551) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกสำหรับเด็กพิการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของศูนย์การศึกษาพิเศษทั่วประเทศที่จะต้องดำเนินการ

จากการดำเนินงานการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกเด็กพิการ (Early Intervention: EI) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า การดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกแก่เด็กพิการยังไม่มีแนวทางที่เหมาะสมชัดเจน บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษมีการสับเปลี่ยนกันบ่อยครั้ง (สุรัญจิต วรรณนวล, 2549) รวมทั้งบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษประสบภาวะเครียดจากหน้าที่ที่หลากหลาย เช่น หน้าที่ต่อเด็กพิการ การทำงานร่วมกันแบบมีอาชีพ และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันรวมถึงการจัดการเกี่ยวกับสิ่งที่ศูนย์การศึกษาพิเศษกำลังประสบอยู่ รวมทั้งครูขาดทักษะในการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรก และผู้ปกครอง ชุมชน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลเด็กพิการทำให้ไม่ให้ความร่วมมือพัฒนาเด็กพิการ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2556) ในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องเข้าใจความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของคนและการเรียนรู้ขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fiedler & Craig (2000), Whitbread (2007), Olivos (2010), Cook (2014) ที่พบว่า ความร่วมมือร่วมพลังระหว่างครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นักวิชาชีพ ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยภายในกลุ่มต้องมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อบรมพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กเป็นไปตามเป้าหมายในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สรศักดิ์ นิมากร และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2560) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นส่งเสริมให้ครูได้กล้าคิด กล้าแสดงออก โดยผู้บริหารจะต้องเปิดใจ ยอมรับความคิดเห็นของครูอย่างจริงจัง ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมพลัง สนใจและเข้าใจปัญหาของเด็กพิการและใช้วิธีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการให้ได้รับโอกาสและบริการทางการศึกษาทั่วถึงอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานด้วยรูปแบบที่หลากหลาย บรรลุเป้าหมายตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักปรัชญาของการจัดการศึกษาพิเศษส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุขและยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลเหล่านั้นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

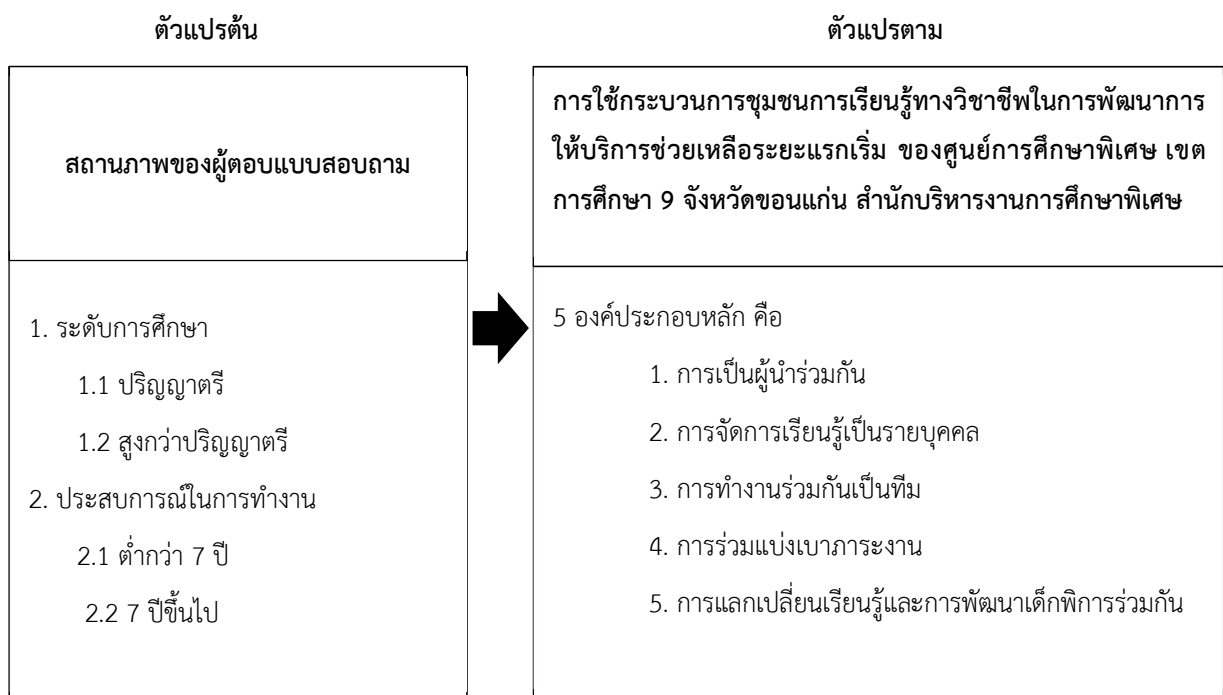
สมมติฐานการวิจัย

1. ครูและบุคลากร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกแตกต่างกัน

2. ครูและบุคลากร ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิดของนักวิชาการที่หลากหลายซึ่งได้จากการรวบรวมเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาสังเคราะห์ที่ได้ 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล 3) การทำงานร่วมกันเป็นทีม 4) การร่วมแบ่งเบาภาระงาน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน (Sergiovanni, 1994; Hord, 1997; Hargreaves, 2003; Thompson, Gregg, & Niska, 2004; สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553; Boyd, 1992; Kotter & Kotter & Cohen, 2002; Eastwood & Louis, 1992; วิจารย์ พานิช, 2554) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการให้ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้นำเสนอกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งมี 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล 3) การทำงานร่วมกันเป็นทีม 4) การร่วมแบ่งเบาภาระงาน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน (Sergiovanni, 1994; Hord, 1997; Hargreaves, 2003; Thompson, Gregg, & Niska, 2004; สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553; Boyd, 1992; Kotter & Kotter & Cohen, 2002; Eastwood & Louis, 1992; วิจารย์ พานิช, 2554)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากร ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวนรวม 178 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง ครูและบุคลากร จำนวน 123 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

- 1.) ระดับการศึกษา
 - (1) ปริญญาตรี
 - (2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 2.) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - (1) ต่ำกว่า 7 ปี
 - (2) 7 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คือ การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้จากการรวบรวมเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล 3) การทำงานร่วมกันเป็นทีม 4) การร่วมแบ่งเบาภาระงาน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำร่วมกัน ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านการร่วมแบ่งเบาภาระงาน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยพิจารณาคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) (Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531: 114-115)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objectives Congruence: IOC)

5.1.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบ Independent t-test

ผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การเป็นผู้นำร่วมกัน การร่วมแบ่งเบาภาระงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การทำงานร่วมกัน เป็นทีม

2. เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน สรุปดังนี้

2.1 ระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยครู บุคลากร และนักวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อยกว่า ครู ที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยครู บุคลากร และนักวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 7 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์ 7 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษา การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีประเด็นสำคัญซึ่งนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ บทบาทหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน สร้างความตระหนักในการทำงานให้กับบุคลากรทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Krista Reynolds. (2016) ที่ได้ศึกษาการสร้างชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพที่มีประสิทธิภาพ (PLCs) พบว่า โดยสรุปแล้ว ชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพที่มีประสิทธิภาพ ต้องการความร่วมมือ วัฒนธรรมการเรียนรู้ ความไว้วางใจ แผนการที่มุ่งเน้นเป้าหมาย ผู้นำที่น่าเชื่อถือ และการมุ่งเน้นที่ความมุ่งมั่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อีกทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ร่วมแบ่งเบาภาระงาน

โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักวิชาชีพ รวมถึงผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็กพิการ มีการอบรมความรู้ในการดูแลเด็กพิการแต่ละประเภทให้กับผู้ปกครอง หากผู้ปกครองได้รับรู้และเข้าใจ จะทำให้เกิดทักษะที่จะเป็นผู้จัดกิจกรรมการศึกษา ร่วมกับครูและนักวิชาชีพ และทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า ครู หมอ พ่อแม่ และเครือข่าย ต่าง ๆ มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือเด็กพิการหนึ่งคน ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาแต่ละกิจกรรมและเมื่อเด็กพิการได้ออกไปสู่สังคมแล้ว เครือข่ายทุกหน่วยงานต้องเข้ามารับผิดชอบร่วมกันในการที่จะให้เด็กพิการได้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ การณ์พิชชา กชกานน และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับโรงเรียนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันประสบการณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาของ การ จัด การ เรียน รู้ ผ่าน การ ทำงาน เป็น ทีม ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นไปที่คุณภาพการศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Coenen, L (2021) ที่ได้ศึกษา ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อความเป็นมืออาชีพของผู้บังคับการและความเป็นอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเฟลมมิช ประเทศเบลเยียม พบว่า กระบวนการ PLC มีหลักการสำคัญในลักษณะการร่วมมือแบบเครือข่าย

2.2 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกัน และด้านประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก งานการศึกษาพิเศษ เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้านและประสบการณ์ในการทำงาน โดยการจัดการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการเรียนการสอนรายบุคคล ใช้กระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่เมื่อทราบว่ามี ความบกพร่อง โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งต้องมีการประเมินศักยภาพเบื้องต้น สภาพความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นต่อไป การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับผู้ปกครอง การปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองที่มีความรู้ ตลอดจนการประเมินผลทั้งระหว่างการให้บริการและหลังการให้บริการช่วยเหลือ ทั้งนี้โปรแกรมที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล จากเหตุผลดังกล่าว หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรมีการอบรมความรู้ให้กับครู บุคลากร รวมถึงนักวิชาชีพ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ รวมถึงการมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการทางการศึกษาควบคู่กับการฟื้นฟูทางการแพทย์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rilana Prenger (2019) ที่ได้ศึกษา ผลการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่าย 23 แห่งในบริบทของดัตช์ พบว่า โดยรวมแล้วผู้เข้าร่วมทุกคนได้รับความรู้หรือทักษะบางอย่าง อาทิ ความตระหนักในวิชาและการสอนหรือการปฏิบัติการวิจัยของตนเอง ความรู้ที่ได้รับจาก PLC จะแตกต่างกันไปเมื่อแลกเปลี่ยนระหว่างบุคลากรภายในและระหว่างภายนอกหน่วยงาน PLC แม้จะมีความท้าทายด้านอาชีพ ภูมิศาสตร์ องค์กร และวัฒนธรรม ผู้เข้าร่วมก็พัฒนาอย่างมืออาชีพในแง่ของความรู้ และทักษะ นอกจากนี้ พวกเขายังได้รับประโยชน์จากคุณลักษณะเฉพาะของเครือข่ายเมื่อผู้เข้าร่วมรายงานว่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานและกระบวนการในโรงเรียนอื่น ๆ ทักษะทางวิชาชีพของครูหลังการมีส่วนร่วมของ PLC ก็มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทางบวกเช่นกัน ความตระหนักในวิชาและการปฏิบัติการสอนและการวิจัยของครูอาจส่งผลต่อทัศนคติทางวิชาชีพนี้ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ นวัตกรรม หรือแนวทางปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนชญา แก้วอินทรชัย (2563) ซึ่งศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตาม

แนวความคิดเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมา คือ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ และการให้บริการเตรียมความพร้อมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอน (IIP) ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวความคิดเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม โดยนำเสนอตามลำดับที่มีความต้องการจำเป็นสูงเป็น 3 อันดับแรก มีทั้งหมด 3 แนวทางดังนี้ (1) พัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางด้านอารมณ์ การจูงใจและ บุคลิกภาพ (2) ส่งเสริมการนิเทศติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อ ทางด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กพิการ (3) พัฒนาการให้บริการเตรียมความพร้อมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอนให้สอดคล้องกับองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการเป็นผู้นำร่วมกัน ผู้บริหารควรมีนโยบายในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษาพิเศษที่หลากหลายให้กับครู บุคลากร และนักวิชาชีพ เพื่อให้บุคลากรทุกคนสามารถให้คำแนะนำ/ปรึกษา เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง รวมทั้งครูโรงเรียนเรียนร่วม ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ครู บุคลากร และนักวิชาชีพควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย ตามแบบประเมินเฉพาะด้านจากครู บุคลากร และนักวิชาชีพอย่างทั่วถึง ครบทุกประเภทการรับบริการ โดยเฉพาะกลุ่มของผู้เรียนที่รับบริการที่หน่วยบริการและผู้เรียนที่รับบริการที่บ้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฟื้นฟูทางการแพทย์ควบคู่กับการรับบริการทางการศึกษา ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการแบ่งทีมสหวิชาชีพและจัดทำตารางการให้บริการ เพื่อให้ครู บุคลากร และนักวิชาชีพ มีทีมเพื่อออกพื้นที่ให้บริการผู้เรียนร่วมกันทั้งในหน่วยบริการและผู้เรียนกลุ่มรับบริการที่บ้าน ร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับบริการอย่างทั่วถึง

1.4 ด้านการร่วมแบ่งเบาภาระงาน ผู้บริหารควรมีนโยบายในการจัดประชุมและอบรมพัฒนาองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการทางด้านการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้แก่ครู บุคลากร นักวิชาชีพ และผู้ปกครอง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

1.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเด็กพิการร่วมกัน ผู้บริหารควรมีนโยบายส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ส่งเสริมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีโครงการในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อให้ครู บุคลากร และนักวิชาชีพ ร่วมเสนอผลงานทางวิชาการ/ วิจัยในชั้นเรียน ในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้บุคลากรสามารถนำเทคนิค/วิธีการที่ได้จากงานวิจัยนั้นไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนที่มีบริบทเดียวกันได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพัฒนาแนวทางการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม นำไปใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติของของการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทการทำงานเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กันต์ธร หิรัญลักษณ์. (2564). **ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี**. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- การญ์พิชชา กชกานน และคณะ. (2561). **การขับเคลื่อนการศึกษาในระดับโรงเรียนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ญาณิกา สุพล. (2554). **สภาพปัญหาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). **การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- มนัชญา แก้วอินทรชัย. (2563). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม**. วิทยานิพนธ์ ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรภรณ์ ผิวซ่า. (2549). **สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 3(11), 82-91.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2556). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ขอนแก่น: ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น.
- Boyd, V. (1992). School context. **Bridge or barrier to change?**. Texas: Southwest Educational Development Laboratory.
- Coenen, L. et al. (2021). **Networked Professional Learning Communities as Means to Flemish Secondary School Leaders' Professional Learning and Well-Being**. Educ. Sci Multidisciplinary Digital Publishing Institute. 11(509), 1-33.
- Eastwood, K., & Louis, K. (1992). **Restructuring that lasts**. Managing the performance dip.
- Kotter, J. P., & Cohen. (2002). **The heart of change: Real-life stories of how people changes their organizations**. Boston: Harvard Business School Press.
- Laurie Bedford. (2019). **Using Social Media as a Platform for a Virtual Professional Learning Community**. Online Learning Walden university, 23(3), 120-136.
- Rilana Prenger et al. (2019). **The Effects of Networked Professional Learning Communities**. American Association of Colleges for Teacher Education. Journal of Teacher Education 2019, 70(5), 441-452